

DOCUMENT DE PROPOSTES PER A LA LLUITA CONTRA LA POBRESA I PER A LA INCLUSIÓ SOCIAL A CATALUNYA

L'actual compromís del Govern de la Generalitat en la lluita contra la pobresa i per l' inclusió social passa per l'aplicació d'un Pacte Nacional per l'eradicació de la pobresa. En aquest sentit la redacció d'un document de propostes d'actuació, que abordin les problemàtiques actuals d'exclusió social amb la col·laboració de les entitats del tercer sector social i les entitats municipalistes. Aquest treball esdevé un eix fonamental que ha de permetre detectar factors i concretar actuacions a dur a terme, tot optimitzant esforços, recursos, públics i privats. Al mateix temps, la implicació de diferents departaments de la Generalitat i altres agents garanteix l'aplicació de les mesures i la seva avaluació.

El Departament de Benestar Social i Família vol destacar el pes de les entitats en la societat catalana, com a coneixedores de la realitat social, i vol subratllar la necessitat de treballar conjuntament, amb aquestes entitats i administracions locals en el disseny de les polítiques socials.

Amb la voluntat de sumar esforços es constitueix el **Grup de treball per a la lluita contra la pobresa i per a la inclusió social a Catalunya**, reunit per primera vegada el 18 d'abril de 2011. Aquest comitè està integrat per personal tècnic de la Generalitat, per entitats d'iniciativa social amb una llarga trajectòria i experiència en el camp de la inclusió, i també per les entitats municipalistes.

Integren aquest grup de treball: Taula del Tercer Sector Social, les Entitats catalanes d'acció social (ECAS), Càritas Catalunya, la Creu Roja Catalunya, la Fundació Arrels, la Fundació Banc d'Aliments, el Casal dels Infants per a l'Acció Social als Barris, la Fundació Marianao, Trinijove, FEDAIA, la Federació Catalana del Voluntariat i la Companyia Les Filles de la Caritat, les dues entitats municipalistes: Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis i amb la col·laboració del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya.

A la reunió de constitució del grup de treball, es va acordar formar quatre subgrups d'acord amb els àmbits d'intervenció que els participants han considerat prioritaris:

1. Exclusió social i pobresa emergent

La crisi actual ha agreujat la situació de nombroses persones i famílies que han perdut el seu lloc de treball, que es troben amb dificultats per poder fer front al pagament d'un lloguer o d'una hipoteca.

El nombre de persones desocupades a Catalunya, segons dades de l'EPA corresponents al tercer trimestre del 2.011, és de 742.000 aturats, que representen un 19,43% de la població activa, d'aquestes persones de les quals 356.400 fa més de 12 mesos que busquen feina. Aquest fet comporta un increment dels aturats de llarga durada de un 5,1% a Catalunya, un 7,3 a l'Estat, un 4,3 a la zona Euro i 3,8 al conjunt de la Unió Europea en els darrers 12 mesos.

El nombre de llars amb tots els actius desocupats augmenta fins a 194.000 (segons dades d'IDESCAT, corresponents al tercer trimestre del 2.011) . La qual cosa representa un increment del 7,7% respecte el mateix període del 2.010.

Les dades de pobresa a Catalunya 2.010 (INDESCAT 30 de novembre del 2.011) fixen la taxa de risc de pobresa a Catalunya en un 19,9%, quan la de l'Estat era del 20,7 i la de l'UE27 del 16,4%. En el cas de Catalunya el llinda de la pobresa es fixa en els 8.719€ nets persona /any. Aquesta taxa a Catalunya ha pujat un 1,5 referent al 2.009, passant del 18,4% a 19,9% al 2.010.

On s'ha apreciat un major increment de la pobresa és pel que fa referència a les llars amb un sol adult amb un o més fills a càrrec que han passat d'un 40,9 a un de 46,6% al 2.010 (increment del 5,7). Cal subratllar el fort increment de la taxa de risc de pobresa en el col·lectiu de formació secundària de 1 i 2ª cicles.

Per formació s'ha de significar els forts increments de taxa de pobresa que han tingut les persones amb formació secundària de primer cicle i de segon cicle passant del 17,7 al 22,0 i del 14,0 al 19,2 respectivament. Igualment per nivell de renda les unitats que han davallat més significativament han estat aquelles que tenen compresos els seu ingressos familiars entre els 25.000 i els 35.000 €.

Es tracta d'un nou perfil de persones afectades que, de manera sobtada, s'han vist immerses en situacions de pobresa. No són persones excloses, però poden trobar-se en risc d'exclusió si determinades dinàmiques es mantenen en el temps. Això, a més, pot abocar els seus fills i filles a la pobresa i a l'exclusió social.

Cal actuar sobre les causes i les condicions que generen aquesta pobresa, buscant un cert equilibri entre la resposta a la urgència, és a dir, trobar una mesura pal·liativa, i la resposta a una política social transformadora, a llarg termini, de la realitat, fent, alhora, un abordatge el màxim d'integral possible. Cal també pensar a determinar els indicadors que avaluaran cada acció de les proposades contra la pobresa, a fi de mesurar l'impacte que tenen les accions en el present i en el futur immediat.

Cal tenir en compte una perspectiva global i identificar accions en àmbits com l'habitatge, l'ocupació, els serveis socials, la salut..., tot procurant que les mesures concretes estiguin incardinades amb polítiques a més llarg termini i de caràcter transformador.

2. Pobresa estructural

Tot i reduir la pobresa extrema a la qual han contribuït programes com la RMI, cal tenir en compte que el risc de pobresa s'ha mantingut estable durant el període de creixement econòmic.

Al 2.010 (INDESCAT 30 de novembre del 2.011) hi ha una taxa de risc de pobresa del 19,9% de la població de Catalunya. Es passa d'una taxa de risc de pobresa del 17,2% a l'any 2.005, l'any més bo del darrer cicle a un 19,9 a l'any 2.010. Es constata que ni en els moments més bons econòmics, no es va poder reduir de forma significativa els nivells de pobresa a Catalunya.

El risc de pobresa –o pobresa relativa– té més incidència entre les dones que entre els homes, en especial quan aquestes tenen més de 65 anys. Així mateix, els grups més desfavorits són: les persones immigrades, les persones vídues i les persones amb educació primària o inferior.

Els ajuts socials que cal tenir present donen les administracions públiques tenen una incidència significativa en la reducció de la pobresa. per exemple: la taxa de risc de pobresa abans de qualsevol transferència social és superior a després de rebre-la.

3. Exclusió social i pobresa en la infància i l'adolescència

Les conseqüències de la pobresa emergent i estructural de famílies amb fills a càrrec, la immigració, la seva heterogeneïtat cultural i familiar, els problemes lligats als reagrupaments familiars, el pes de l'herència social i l'entorn socioeducatiu que es transmet de pares a fills, el fracàs escolar, l'absentisme escolar, la manca de formació prelaboral adequada, l'atur juvenil, els infants del carrer, l'increment de persones que necessiten prestacions econòmiques per poder fer front a les seves necessitats vitals, i els canvis en les estructures familiars, entre altres qüestions, han generat un conjunt de situacions socials noves que afecten directament la infància en situació de risc.

En aquest apartat cal incorporar-hi un enfocament de trajectòria vital. La infància i la transició a l'edat adulta són etapes d'alt risc d'exclusió social i de pobresa que cal entomar des d'un abordatge integral d'atenció a les famílies, atès que els infants i els joves pateixen les darreres conseqüències de la situació en la qual es troba la seva família.

Alguns dels principals obstacles per a la igualtat d'oportunitats en la infància es troben en la família, l'escola i l'entorn social. Infants, adolescents i joves són alguns dels col·lectius més vulnerables, especialment en les situacions de crisi econòmica com la que hi ha actualment.

D'acord amb les dades 2.010 de l'IDESCAT sobre la pobresa infantil / juvenil del 2.010 (30 de novembre del 2.011), aquests el col·lectiu amb major risc de pobresa amb una taxa del 23,3% . Aquest percentatge puja fins un 19,8% en el col·lectiu femení.

La pobresa es concentra en famílies monoparentals, novingudes i nombroses (dades ratificades per l'informe de Proinfància de "La Caixa".).

La projecció de la taxa de risc de pobresa de la població infantil i adolescent en els propers quatre anys, segons les dades de l'IDESCAT, suposa en un escenari normal, un increment del 7,3%, fet que en un context de crisi econòmic, si no s'estableixen mesures per a combatre la precarietat de les famílies amb fills, col·locaria un major nombre d'infants i adolescents en situació de pobresa

Per tant cal prioritzar les intervencions en les famílies que tenen infants i adolescents i joves, com a eix transversal de les polítiques contra la pobresa amb l'objectiu de satisfer les necessitats bàsiques d'infants , adolescents i joves.

1. Les estratègies territorials de lluita contra la pobresa i l'exclusió social

El territori com a espai en què es produeixen desigualtats i emergeixen riscos nous de vulnerabilitat d'acord amb unes dinàmiques pròpies i diferenciades, constitueix el marc de concreció de les polítiques d'inclusió social.

En aquest sentit, cal tenir en compte el paper dels Plans locals d'inclusió social (PLIS) promoguts per l'Administració de la Generalitat com a eina amb la qual comptem per intervenir de manera transversal en un territori concret.

En aquests moments es considera necessària una reformulació dels PLIS a fi d'assegurar la seva efectivitat com a eina facilitadora d'una intervenció transversal amb un lideratge clar que compti amb la implicació real de tots els agents del territori, especialment de les entitats del tercer sector.

A més del lideratge i la implicació transversal de tots els agents, caldria potenciar el PLIS d'àmbit territorial com un model per a la intervenció global, integrada i participativa, limitant el temps del procés de la seva implementació en les fases de disseny, diagnosi i posada en marxa, i aplicant indicadors que siguin avaluables.

És necessari desenvolupar polítiques preventives d'àmbit local, el més proper als ciutadans, que permetin detectar les necessitats d'aquests, actuar de manera adequada i proveir-los dels recursos necessaris per atendre'ls.

Durant els mesos de maig, juny i juliol, s'han reunit aquests quatre subgrups i, gràcies a les aportacions dels participants, s'ha pogut elaborar el present document. Posteriorment (els mesos d'agost, setembre i octubre) les entitats participants han obert un procés d'aportacions al document. Finalment al llarg del mes de novembre s'ha revisat les mesures proposades tant a nivell intern del Departament de Benestar Social i Família (Secretaria de Família, Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària, Direcció General de Joventut, Direcció General per a la Immigració) com a nivell interdepartamental amb la resta de Departaments de la Generalitat de Catalunya, implicats en les mesures (Empresa i Ocupació, Salut, Ensenyament, Territori i Sostenibilitat).

El document inclou actuacions a realitzar a curt (2.011 i 2.012), mitjà termini (2.013 – 2.014) i llarg termini (més enllà del 2.014).

En referència a les reunions dels subgrups, cal esmentar que els participants veuen la necessitat de crear mesures i estratègies a llarg termini, més preventives i de promoció de l'autonomia de la persona, que impliquin una forta intervenció interdepartamental i interadministrativa. Però, alhora són conscients que l'actual context socioeconòmic fa que moltes de les propostes han de tenir un caire paliatiu per fer front a situacions de urgència social

El "Document de propostes per a la lluita contra la pobresa i per a la inclusió social a Catalunya" s'emmarca en quatre eixos prioritaris: ocupació, habitatge, recursos a les persones i estratègies territorials.

1.1. OCUPACIÓ

- Mesura 1. Redefinir la RMI per adequar el programa a les necessitats derivades de l'actual context socioeconòmic.
- Mesura 2. Potenciar la inserció sociolaboral de les persones en risc d'exclusió social
- Mesura 3. Preveure l'exclusió social en els processos de transició escola/treball

4.2. HABITATGE

- Mesura 4. Impulsar mesures per millorar l'accés i el manteniment de l'habitatge d'aquelles persones que es troben en risc o en situació d'exclusió social

4.3. RECURSOS ADREÇATS A LES PERSONES

- Mesura 5. Millorar la protecció a persones i famílies en situació o risc d'exclusió social.
- Mesura 6. Millorar l'atenció social a determinats col·lectius en situació o risc d'exclusió
- Mesura 7. Potenciar el treball comunitari
- Mesura 8. Dissenyar i implementar programes per combatre el fracàs escolar

4.4. ESTRATÈGIES TERRITORIALS

- Mesura 9. Impulsar la creació de taules territorials de promoció social
- Mesura 10. Revisar el programa de Plans locals d'inclusió social i els Plans de Desenvolupament Comunitari.
- Mesura 11. Impulsar pactes territorials per a la inclusió social.
- Mesura 12. Millorar el marc de relació entre el Departament de Benestar Social i Família i els ens locals com a instrument de les polítiques públiques en l'àmbit dels serveis socials
- Mesura 13. Elaboració del model català de serveis socials bàsics.

4.1. OCUPACIÓ

Descripció de la situació actual

- La situació socioeconòmica actual ha originat nous perfils de pobresa.
- La situació de pobresa estructural posterior al període de bonança econòmica no ha millorat referent a la que teníem anys enrere.
- En els darrers temps, i fruit de la crisi econòmica dels darrers anys, hi ha persones que s'han incorporat al col·lectiu de persones afectades de pobresa.
- La situació de crisi actual, fa que els esforços de les administracions quedin més diversificats entre diversos col·lectius, la qual cosa, en ocasions, comporta una davallada en l'atenció als col·lectius amb necessitats estructurals.
- El fracàs escolar esdevé un dels factors que pot provocar més risc d'exclusió social.
- Hi ha un ampli col·lectiu de joves que es troba sense fer formació i amb poques possibilitats d'aconseguir feina.
- La manca de formació i feina de manera simultània durant un temps continuat és un element que condueix a l'exclusió social.
- Els joves que varen deixar la formació en moments de creixement econòmic per treballar han de tenir facilitats per reingressar a la formació.
- Cal coordinació entre els serveis socials i els d'ocupació.

Propostes d'actuació i de millora:

➤ **Mesura 1. Redefinir la RMI per adequar el programa a les necessitats derivades del context socioeconòmic actual**

1. Redefinir la RMI tenint en compte els perfils actuals de les persones que reben la prestació: 1) casos socials, 2) casos laborals i 3) casos crònics.

- Adequar els plans de treball individuals, tenint en compte cada un del perfils anteriors.
- Establir una coordinació entre les oficines de treball, els serveis socials bàsics i les entitats homologades, per tractar els casos comuns.
- Garantir la RMI a tota persona en situació de pobresa i exclusió social.
- Agilitzar la transició entre la RMI i la PNC.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
Departament d'Empresa i Ocupació (EMO) / Departament de Benestar Social i Família (BSF)			

2. Evitar la cronificació en la prestació.

- Permetre la simultaneïtat del treball a temps parcial i la percepció corresponent de la prestació.
- Possibilitar la simultaneïtat treball-formació.
- Incorporar noves mesures per evitar la dependència a la prestació: compromís social, voluntariat i formació d'adults.
- Millorar el seguiment sociolaboral de les persones que reben la prestació

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
EMO / Departament d'Ensenyament (ENS)			

3. Prioritzar la derivació dels beneficiaris de la RMI amb problemàtiques laborals a polítiques actives d'ocupació.

- Incrementar especialment la utilització dels plans d'ocupació com a instrument d'inserció laboral.
- Dissenyar mesures de formació adaptada als nous perfils que requereix el mercat.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
EMO / BSF			

4. Analitzar i proposar la modificació del marc normatiu actual de la RMI.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF, EMO			

➤ **Mesura 2. Potenciar la inserció sociolaboral de les persones en risc d'exclusió social**

1. Formar sectors emergents que comportin generació d'ocupació (atenció a les persones, sostenibilitat ambiental, etc.).
- Impulsar mesures que permetin l'alternança de la formació i el treball de manera que es millori l'ocupabilitat dels desocupats, especialment dels joves que han abandonat precoçment la seva formació.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
EMO			

2. Afavorir l'accés de les entitats del tercer sector a la gestió de les polítiques actives d'ocupació.
- Incorporar a les diferents convocatòries l'especificitat del tercer sector, com a agent clau dels col·lectius més vulnerables (persones amb discapacitat, amb problemes de salut mental, en situació d'atur de llarga durada sense prestació, amb carreges familiars no compartides, etc.).

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
EMO / Entitats d'iniciativa social			

3. Revisar l'actual programa de Plans d'ocupació a fi que esdevingui un instrument d'inserció laboral més flexible.
- Fer viables els itineraris d'inserció que comportin formació i plans d'ocupació.
  - Agilitzar la selecció dels candidats als plans d'ocupació.
  - Possibilitar que les empreses accedeixin als plans d'ocupació en la mateixa línia que les administracions públiques i les entitats sense ànim de lucre.
  - Garantir que els plans d'ocupació estableixin contactes amb persones amb més risc d'exclusió social.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
EMO / Administració local			

4. Potenciar polítiques actives d'ocupació, flexibles i adaptades a l'actual context socioeconòmic.
- Regularitzar les pràctiques laborals en cursos de formació impartits per entitats i no subvencionats pels departaments competents en la matèria.
  - Potenciar programes més flexibles en l'àmbit de les polítiques actives d'ocupació.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI

EMO / Administració local			
---------------------------	--	--	--

5. Mantenir els programes d'inserció sociolaboral específics per a col·lectius d'especial dificultat d'inserció (persones amb discapacitat, amb problemes de salut mental, en situació atur de llarga durada sense prestació, amb carreges familiars no compartides, etc.).

- Establir contractes de temps parcial per a joves en risc d'exclusió.
- Impulsar i crear incentius per a les empreses que contractin joves en risc d'exclusió social.
- Fomentar la contractació a temps parcial per a joves.
- Millorar l'ocupabilitat dels joves tutelats i extutelats per la Generalitat de Catalunya com a col·lectiu especialment vulnerable
- Impulsar programes d'alfabetització digital.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF i EMO			

6. Reservar determinats llocs de treball per a la contractació de persones en situació d'exclusió.

- Afavorir la contractació de persones en situació de risc d'exclusió en el marc de les clàusules socials.
- Afavorir la contractació de serveis prestats per empreses d'inserció i centres especials de treball en el marc de les clàusules socials

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
Presidència (PRS)			

7. Possibilitar la transformació de determinades ajudes personals en mesures de foment de la contractació.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
EMO			

8. Potenciar el mecenatge i la responsabilitat social corporativa.

- Patrocinar projectes socials.

<ul style="list-style-type: none"> • Impulsar la coordinació des de les Administracions públiques, entitats socials i les entitats financeres amb l'objectiu de compartir patrocinis socials.			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / EMO/ Obres socials de les Entitats Financeres.			

➤ **Mesura 3. Prevenir l'exclusió social en els processos de transició escola/treball**

<ol style="list-style-type: none"> 1. Millorar les mesures de transició escola-treball.<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupar dispositius prelaborals –tastet d'oficis– adreçats a joves de 15 a 18 anys provinents del fracàs o l'abandonament escolar. • Promoure l'elaboració d'itineraris personalitzats i l'acompanyament en tot el procés d'inserció laboral. • Adequar places de PQPI (Programes de Qualificació Professional) a les necessitats territorials. • Facilitar l'accés a les places de cicles formatius de grau mitjà per a joves provinents dels PQPI. • Revisar el nivell de les proves d'accés a cicles formatius per a joves provinents dels PQPI.			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
EMO, ENS i BSF / Administració local / entitats d'iniciativa social			

<ol style="list-style-type: none"> 2. Fomentar i incrementar l'acció educativa en el marc de la formació d'adults a joves de 16 a 25 anys.<ul style="list-style-type: none"> • Incrementar les places de les escoles d'adults. • Possibilitar l'accés de joves de 16 a 18 anys a la formació d'adults.			
--	--	--	--

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
ENS			

4.2. HABITATGE

Descripció de la situació actual

- Un dels elements bàsics per a la inclusió social és el fet de disposar d'habitatge. En la situació actual s'han incrementat de manera molt significativa els processos de desnonament tant per impagament d'hipoteques com de lloguer.
- Al territori hi ha un gran nombre de pisos tancats, i en contraposició han augmentat les situacions de pèrdua o mancança d'habitatge de forma greu.
- Les entitats bancàries han tingut un paper molt significatiu en la crisi de l'habitatge. Aquest fet es combina amb els nivells de saturació del parc d'habitatge que tenen les entitats financeres.

Propostes d'actuació i de millora:

➤ **Mesura 4. Impulsar mesures per millorar l'accés i el manteniment de l'habitatge d'aquelles persones que es troben en risc o en situació d'exclusió social**

ATENCIÓ A SITUACIONS ESPECIALS D'URGÈNCIA. Perfil de les persones usuàries: persones amb rebuts impagats de lloguer o d'amortització del préstec hipotecari.

1. Garantir el manteniment de l'habitatge a persones en procés de desnonament.
  - Establir nous canals de comunicació entre els jutjats i els serveis socials bàsics en els processos de desnonament. La finalitat és actuar abans que es produeixi el desnonament i poder trobar alternatives i solucions per a les famílies.

- Facilitar l'ús de la prestació econòmica d'urgència.
- Per evitar els desnonaments, en el marc de la negociació, gestionar els casos entre l'Administració de Justícia, els serveis socials i les entitats financeres. Gestionar, en el marc de la negociació, els casos extrems per evitar els desnonaments.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
Territori i Sostenibilitat (TES) / Justícia (JUS) / BSF			

2. Promoure les conversions d'hipoteca en lloguer en els casos de famílies amb dificultats de pagament i fer seguiment social d'aquestes famílies.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
TES / BSF / Entitats bancàries			

ATENCIÓ A COL·LECTIUS EN SITUACIÓ O RISC D'EXCLUSIÓ. Perfil de les persones usuàries: persones ateses per les entitats i pels serveis socials bàsics; persones perceptores de prestacions molt baixes i d'altres en situacions anàlogues que requereixin ser tutelades; persones sense sostre; immigrants sense permís de residència o treball; dones afectades per la violència de gènere que han deixat el seu entorn sociofamiliar habitual; persones amb drogodependències; persones amb trastorns mentals i joves extutelats per la Generalitat de Catalunya.

3. Impulsar polítiques que prioritzin l'accés a l'habitatge per a aquelles persones en situació o risc d'exclusió social.
- Optimitzar l'oferta d'habitatges d'inclusió social per atendre persones que requereixin una atenció especial.
  - Posar a disposició de les entitats d'iniciativa social pisos d'inclusió social en règim de lloguer per a les seves persones usuàries (housing first).
  - Mobilitzar el parc d'habitatges públics de lloguer per permetre l'accés urgent a l'habitatge a persones en situació de risc social.
  - Promoure l'accés a l'habitatge dels joves tutelats i extutelats per la Generalitat de Catalunya

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI

TES / BSF / Entitats d'iniciativa social			
--	--	--	--

ACTUACIONS TRANSVERSALS EN MATÈRIA D'HABITATGE

<p>4. Optimitzar, mitjançant borses d'habitatge en cada territori, l'oferta de lloguer a preus assequibles que permeti atendre les necessitats de la població amb ingressos més baixos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revisar la disponibilitat dels pisos que són propietat de les administracions públiques, a fi d'incrementar les borses d'habitatge. • Crear un parc d'habitatges d'urgència propietat de l'Administració i gestionats per entitats. • Incrementar les borses d'habitatge en cada territori mitjançant l'estoc immobiliari dels bancs. • Impulsar programes entre l'administració local i les entitats bancàries locals, per poder ocupar els pisos buits que ja tenen les entitats fruit de desnonaments, a baix cost de lloguer. • Oferir als llogaters particulars, per part de l'administració, una assegurança que cobreixi els possibles desperfectes que es puguin ocasionar al llarg dels períodes en que els habitatges estiguin llogats. • Fomentar que el lloguer no sigui superior al 30% de la renda familiar i que tingui una durada màxima de 5 anys. • Donar prioritat a les famílies amb infants i adolescents a càrrec i joves extutelats per la Generalitat de Catalunya 			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
TES / JUS / BSF / Administració local / Entitats bancàries			

<p>5. Fomentar el lloguer de particulars a fi que lloguin pisos amb preu/utilitat social.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Incentivar, mitjançant desgravacions fiscals, el lloguer de particulars a persones en risc o en situació d'exclusió social. • Oferir, l'Administració, garanties per a possibles impagaments –aval de lloguer– als propietaris que lloguin pisos amb preu/utilitat social. 			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
TES			

4.3. ATENCIÓ A LES PERSONES

Descripció de la situació actual

- Perill de pèrdua de protecció social pels col·lectius en risc o situació d'exclusió social greu.
- Dificultats de compatibilitzar el treball i la cura dels fills i filles desembocant en situacions desestructurades.
- Entenem com a treball comunitari un aspecte important en la prevenció del risc d'exclusió social.
- Les famílies econòmicament desafavorides tenen greus dificultats per fer front a despeses extres.
- Manca de recursos de les famílies, que comporta un deteriorament directe de l'entorn de l'infant, creant condicions d'exclusió que poden esdevenir cròniques al llarg de la vida.
- Problemàtica de l'habitatge que afecta molt directament l'empobriment de les llars.

Propostes d'actuació i de millora:

➤ **Mesura 5. Millorar la protecció a persones i famílies en situació o risc d'exclusió social**

1. Cobrir les necessitats bàsiques de les persones i famílies en situació o risc d'exclusió social:
  - Manteniment dels ajuts d'urgència social gestionats per ens locals.
  - Facilitar, mitjançant entitats d'iniciativa social, ajuts puntuals a persones i famílies (aliments, productes bàsics, pagament de llibres d'estudi, lleure infantil, roba...).
  - Activar plans de treball de caràcter integral a les persones i famílies perceptores dels ajuts que facilitin orientació per buscar sortides a les seves necessitats d'ocupació, habitatge, salut, educació i conciliació familiar.
  - Implantar i fer el seguiment de les prestacions socials de caràcter econòmic per a menors d'edat en situació de risc.
  - Mantenir, avaluar i millorar les prestacions socials de caràcter econòmic per a joves extutelats per la Generalitat de Catalunya. DGAiA.
  - Manteniment dels ajuts econòmics a les famílies més vulnerables gestionats per la Generalitat (DGAIA.1)

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BiSF / ENS / Adm. local / Entitats d'iniciativa social			

2. Prestar suport específic a les famílies monoparentals, a les nombroses, a les novingudes, així com a les que estiguin en situació de vulnerabilitat, potenciant els espais formatius en competències parentals i cura dels fills/es de les famílies en risc o situació d'exclusió social:
  - Definir i desenvolupar un catàleg de serveis, prestacions i recursos de suports específics i compensadors per a famílies monoparentals, nombroses, novingudes i les que estan en situació de vulnerabilitat.
  - Impulsar als Serveis d'Atenció a Famílies (SAF)
  - Mantenir el servei maternoinfantil, estudiant la possibilitat d'incloure'l a la Cartera de serveis socials.

Incrementar la formació continuada i grups de debat i reflexió de pares i mares, per tal de donar suport a la millora de les seves habilitats parentals

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / ENS/ SLT/ Administració local/ Entitats d'iniciativa social			

3. Prioritzar l'accés dels infants i joves en risc d'exclusió a les activitats i recursos tant culturals com d'oci (esports, etc.), facilitant-los la mobilitat i l'accés a les TIC.
- Incentivar la reutilització dels llibres escolars i repensar les llistes de material que les escoles demanen a les famílies.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / ENS / Salut (Salt) Administració local / Entitats d'incitativa social			

4. Potenciar accions/activitats que promoguin la cohesió social.
- Optimitzar els espais públics dels territoris per apropar-los als infants i joves en risc, tenint en compte el teixit social del territori.
  - Ampliar horaris i usos de centres cívics, escoles i equipament públics.
  - Possibilitar que els fills/es de famílies en situació o risc d'exclusió puguin accedir als recursos d'educació en el lleure (beques per a centres, excursions, activitats de vacances, ajuts per al funcionament de centres...).
  - Utilitzar els espais d'educació en el lleure per cobrir necessitats bàsiques d'infants i adolescents en situació o risc d'exclusió social.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / Administració local			

8. **Mesura 6. Millorar l'atenció social a determinats col·lectius en situació o risc d'exclusió**

1. Evitar l'aïllament social i millorar la qualitat de vida de la gent gran.
- Detectar possibles persones usuàries de menjadors socials i donar suport en el desplaçament a les persones grans que ho necessitin.

<ul style="list-style-type: none"> • Pal·liar l'aïllament social de les persones grans mitjançant el treball comunitari. • Prevenir i detectar casos de maltractaments de la gent gran. 			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MIJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / SLT / Administracions locals / Entitats d'iniciativa social.			

<p>2. Reforçar els serveis preventius que ajuden a evitar l'exclusió social en la infància i l'adolescència:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millorar els instruments de detecció i valoració de les situacions de risc i desemparament. • Desenvolupar les mesures d'atenció social i educativa davant les situacions de risc dels infants i adolescents previstes a la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. • Revisar el model de centres oberts amb l'objectiu d'assolir una major adaptació a les necessitats actuals. • Desenvolupar accions adreçades a nens i nenes de 0 a 6 anys, especialment amb un plantejament educatiu estimulador dels infants provinents d'entorns familiars desfavorits que inclogui acompanyament integral a les famílies. • Facilitar als infants i joves l'accés a la practica de l'esport reforçant les entitats esportives de cada territori. • Millorar la prevenció i protecció davant el maltractament infantil. • Desenvolupar l'atenció especialitzada adreçada als infants i adolescents víctimes d'abús sexual. • Definir i desenvolupar la intervenció específica amb menors de catorze anys que comentin infraccions penals 			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / ENS / SLT / PRS / Administracions locals.			

<p>3. Garantir l'eficàcia i l'eficiència dels serveis que cobreixen les necessitats bàsiques d'alimentació (serveis de distribució d'aliments).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fer gestions d'àmbit estatal i comunitari per garantir la continuïtat de la línia de distribució d'aliments saludables per la Unió Europea, tot analitzant les alternatives per continuar mantenint aquest ajut. • Garantir la coordinació entre els serveis socials bàsics i les entitats privades 			
---	--	--	--

<p>que distribueixen aliments.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Contribuir al manteniment de la logística que garanteixi una bona distribució dels aliments. • Sensibilitzar empreses i comerços per evitar el malbaratament d'aliments i fer donacions a les entitats que en fan la distribució. • Incorporar el servei de la distribució d'aliments productes bàsics a la Cartera de serveis socials i elaborar-ne el model. • Elaborar el model de serveis de distribució d'aliments i incorporar-lo a la Cartera de serveis socials.			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / Entitats d'iniciativa social			

<p>4. Impulsar programes de prevenció de la salut.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apropar els professionals de la salut als entorns dels joves (instituts, entitats, centres oberts...). • Articular i implementar accions preventives en l'àmbit de la salut (Programes d'hàbits d'alimentació i activitat física). • Millorar la prevenció i atenció dels infants i adolescents amb problemes de salut mental.			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
SLT / BSF			

➤ **Mesura 7. Potenciar el treball comunitari**

<p>1. Fomentar la solidaritat entre famílies enfortint el valor de les xarxes socials informals.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Generar, els professionals, espais de relació entre les famílies per facilitar el suport mutu i la participació amb l'objectiu de superar l'aïllament social.			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / Administració local / Entitats d'iniciativa social			

2. Potenciar la participació dels infants i joves en risc d'exclusió social en la comunitat.
- Promoure l'empoderament dels joves per exercir un lideratge positiu en el seu entorn, procurant la seva capacitat i el seu protagonisme en els diversos àmbits (família, escola, lleure, formació, treball, habitatge...).
  - Potenciar el compromís social promovent estructures de participació en les institucions públiques i d'iniciativa social (Consell dels Infants, consells de joves...).
  - Crear experiències d'intercanvi de temps lliure (Banc de temps).

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / Administració local / Entitats d'iniciativa social / Obres Socials d'entitats financeres.			

3. Emprendre mesures per potenciar el voluntariat com a eina d'inclusió social.
- Potenciar el voluntariat social en la comunitat.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / Salt / Administració local			

4. Enfortir els diferents agents participants en el territori per tal de millorar la presa de decisions sobre aspectes rellevants de la seva comunitat.
- Impulsar la participació d'entitats , professionals, veïns i veïnes que intervenen en un determinat territori.

DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MIJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / Administracions locals / Entitats d'iniciativa social.			

➤ **Mesura 8. Dissenyar i implementar programes per combatre el fracàs escolar**

1. Reforçar la coordinació entre els serveis socials bàsics i la xarxa educativa.
- Incloure els professionals dels centres oberts en les comissions socials de les

escoles per detectar situacions de risc i iniciar un treball preventiu i d'atenció integral dels infants.			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / ENS / Administració local			

2. Reconèixer i difondre bones pràctiques (fomentar les tutories i donar suport a l'estudi per als joves del propi entorn).			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
Entitats d'iniciativa social			

3. Impulsar i atendre la diversitat social en els centres educatius (diversitat de gènere, de nivell socioeconòmic i cultural dels infants).			
<ul style="list-style-type: none"> Oferir programes de reforç escolar, tant en l'àmbit formal com en l'educació no formal, que siguin motivadors per als d'infants. El desenvolupament d'aquests programes es podrà fer des dels centres oberts o en el marc dels centres educatius d'ensenyament. Facilitar que les escoles que es troben en barris més vulnerables comptin amb les eines metodològiques i els recursos necessaris per poder fer front a l'educació en la diversitat.			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
ENS			

4.4. ESTRATÈGIES TERRITORIALS

Descripció de la situació actual

- El territori com a espai en què es produeixen desigualtats i emergeixen riscos nous de vulnerabilitat d'acord amb unes dinàmiques pròpies i diferenciades constitueix el marc de concreció de les polítiques d'inclusió social.
- Cal tenir en compte el paper dels Plans locals d'inclusió social (PLIS) promoguts per l'Administració de la Generalitat com a eina amb la qual comptem per intervenir de manera transversal en un territori concret. En aquests moments es considera necessària una reformulació dels PLIS per assegurar la seva efectivitat com a eina facilitadora d'una intervenció transversal amb un lideratge clar que compti amb la implicació real de tots els agents del territori, especialment de les entitats del tercer sector.
- A més del lideratge i la implicació transversal de tots els agents, caldria potenciar els PLIS al territori com un model per a la intervenció global, integrada i participativa, limitant el temps del procés de la seva implementació en les fases de disseny, diagnòsi i posada en marxa i aplicant indicadors que siguin avaluables.
- Tenir en compte el paper dels Plans de Desenvolupament Comunitari com a eina de inclusió social i territorial a través d'un procés participatiu.

Propostes d'actuació i de millora:

- **Mesura 9. Revisar el programa de Plans locals d'inclusió Social i els Plans de Desenvolupament Comunitari. DGACiC.**

1. Analitzar els programes i les propostes de millora.			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
Interdepartamental / Adm. local			

2. Impulsar polítiques d'inclusió social en zones d'intervenció preferent. <ul style="list-style-type: none"> • Definir les zones d'actuació preferent. • Definir polítiques d'intervenció social específiques per a les zones d'atenció preferent. • Elaborar plans específics de prevenció i atenció a la infància i l'adolescència en situació de risc per a les zones d'atenció preferent. 			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI

Interdepartamental / Adm. local			
---------------------------------	--	--	--

<p>3. Potenciar la participació de les entitats del Tercer Sector Social en el funcionament dels Plans Locals d'Inclusió Social.</p>			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
Interdepartamental / Adm. Local/Entitats d'Iniciativa Social			

- **Mesura 10. Impulsar la creació de taules territorials de promoció social,** ateses les diferències existents arreu de Catalunya. Les accions que s'implementin han de tenir una adaptació territorial que aprofitin les sinergies dels agents locals existents al territori.

<p>1. Identificar els agents que hi intervenen i que han de formar part de la taula.</p> <ul style="list-style-type: none"> Agents de les taules: serveis socials bàsics, oficina tècnica del Pla local d'inclusió social, oficines de promoció econòmica, oficines d'habitatge, entitats socials (com agents bàsics), centres d'ensenyament, salut i altres que el territori consideri necessari. 			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
Interdepartamental / Adm. local			

<p>2. Coordinar les diverses accions socials dels agents que intervenen en el territori.</p> <ul style="list-style-type: none"> Posar en comú tots els recursos existents del territori per combatre la pobresa i l'exclusió social. Planificar les actuacions necessàries, més enllà de la coordinació, que assegurin la transversalitat en l'abordatge del fenomen de la pobresa. Potenciar els Plans locals d'inclusió social com a eines d'organització i gestió de les taules territorials de promoció social. Potenciar el treball entre organitzacions en el territori a partir de la realitat social, per donar una resposta integral. Promoure les accions intermunicipals per intervenir en problemàtiques o donar resposta a necessitats comuns, optimitzant recursos. Coordinació de les taules territorials de promoció socials amb la creació i actuació de les taules territorials d'infància. 			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI

Interdepartamental / Adm. local			
---------------------------------	--	--	--

<p>3. Crear l'expedient únic.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Compartir expedients d'usuaris comuns en xarxa entre les administracions i les entitats. • Analitzar les bones pràctiques que estan en funcionament a l'Ajuntament de Terrassa per fer-les extensibles a la resta de territoris. 			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
Interdepartamental / Adm. local / Entitats d'iniciativa social			

➤ **Mesura 11. Impulsar pactes territorials per a la inclusió social.**

<p>1. Impulsar la creació de pactes locals per a la inclusió com a plataformes d'acords reals entre el conjunt d'entitats, institucions i agents econòmics i socials que actuen en cada territori.</p>			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSiF / Adm. local / Entitats d'iniciativa social/ Obres Socials d'Entitats financeres.			

<p>2. Col·laborar en l'elaboració d'un pacte nacional contra la pobresa i per la inclusió social com a marc de referència que marqui el conjunt de línies estratègiques que han de definir les polítiques i actuacions en aquest àmbit, a més de ser el resultat d'una construcció col·lectiva amb el conjunt d'institucions, entitats i agents socials i econòmics del nostre país. Aquesta ha de contribuir a desenvolupar les polítiques d'actuació en aquest àmbit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tenir en compte les bones pràctiques en l'àmbit territorial (Administració local i entitats). 			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
Parlament de Catalunya / Conjunt de departaments de la Generalitat / Adm. local / Entitats d'iniciativa social /			

Agents socials i econòmics / Entorn acadèmic i experts			
--	--	--	--

➤ **Mesura 12. Millorar el marc de relació entre el Departament de Benestar Social i Família i els ens locals com a instrument de les polítiques públiques en l'àmbit dels serveis socials**

1. Consolidar el model de contracte programa			
• Estructurar definitivament una base de dades comuna per a les diverses administracions.			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / Adm. local / Entitats d'iniciativa social			

Mesura 13. Elaboració del model català de serveis socials bàsics.

1. Analitzar la realitat dels serveis socials a Catalunya i elaborar de manera consensuada un model del serveis socials bàsics.			
DEPARTAMENTS I AGENTS RESPONSABLES	CURT TERMINI	MITJÀ TERMINI	LLARG TERMINI
BSF / Adm. local / Entitats d'iniciativa social			